

K. Š.

**MOKESTINIŲ GINČŲ KOMISIJA PRIE
LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS**

**SPRENDIMAS
DĖL I. D. 2014-07-31 SKUNDO**

2014 m. rugsėjo 26 d. Nr. S-193 (7-159/2014)
Vilnius

Mokestinių ginčų komisija prie
Lietuvos Respublikos Vyriausybės,
susidedanti iš:

komisijos pirmininko
komisijos narių

Stepono Vytauto Jurnos – pranešėjas
Rasos Stravinskaitės

Editos Veršelianės

Linos Vosylienės

sekretoriaujant
dalyvaujant šalims

Jūratei Dalmantaitei

Valstybinės mokesčių inspekcijos atstovui Tomui
Karasui

2014 m. rugsėjo 9 d. išnagrinėjusi I. D. (toliau – Pareiškėja) 2014-07-31 skundą dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – Inspekcija) 2014-07-10 sprendimo Nr. 68-134, n u s t a t ė :

Inspekcija patvirtino Kauno apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – Kauno AVMI) 2014-05-15 sprendimo Nr. (04.5)-FR0682-279 dėl 2014-04-08 patikrinimo akto Nr. FR0680-268 tvirtinimo nurodymus Pareiškėjai sumokėti 28736 Lt gyventojų pajamų mokestį (toliau – GPM), 8710 Lt GPM delspinigius, 2874 Lt GPM baudą (10 proc. mokesčio dydžio), 3492 Lt privalomojo sveikatos draudimo įmokas (toliau – PSD įmokos), 1557 Lt PSD įmokų delspinigius ir 349 Lt PSD įmokų baudą (10 proc. įmokų dydžio).

Kauno AVMI, atlikusi Pareiškėjos GPM ir PSD patikrinimą už laikotarpį nuo 2008-01-01 iki 2010-12-31, apskaičiavo ir nurodė Pareiškėjai sumokėti aukščiau nurodytus mokesčius ir su jais susijusias sumas.

Inspekcija nuodo, kad Pareiškėja nuo 1982-04-10 iki 2012-04-29 buvo sudariusi santuoką su E. D. (gim. 1957-08-28, mirė 2012-04-29). Po E. D. mirties Pareiškėja paveldėjo visą jo turtą. Paveldėjimo teisės liudijimai išduoti 2013-04-16 ir 2013-05-17. Paveldimas turtas nustatytas pagal antstolės R. S. 2012-07-02 sudarytą apyrašą Nr. 0106/12/03339 ir 2012-08-29 turto apyrašo papildymą Nr. 0106/12/03339.

Inspekcija nurodo, kad 2012-01-20 Kauno apygardos prokuratūra raštu pavedė Kauno AVMI atlikti D. D. (Pareiškėjos sūnaus) bei jo tėvų I. D. (Pareiškėja) ir D. D. kontrolės procedūras, įvertinant patiriamų išlaidų pagrįstumą teisėtomis pajamomis. Taip pat pateikta informacija, kad Kauno apskrities vyriausiajame policijos komisariate atliekamas ikiteisminis tyrimas dėl pelnymosi iš kito asmens prostitucijos, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ir turto legalizavimo bei kitų nusikalstamų veikų, kurio metu įtariama, kad D. D. , veikdamas bendrininkų grupėje, organizavo ir vadovavo prostitucijos verslui bei gavęs iš šios

nusikalstamos veikos pajamas, jas legalizuodavo naudodamas pinigus ūkinėje veikloje bei investuodamas juos į nekilnojamąjį turtą, kuris buvo perkamas kitų asmenų vardu.

Mokestinio tyrimo metu, turimos ir surinktos informacijos duomenimis, atlikus Pareiškėjos ir jos sutuoktinio turimo turto bei patirtų išlaidų atitikimo gautoms pajamoms analizę, nustatyta, kad 2008–2010 m. laikotarpiu sutuoktinių išlaidos viršijo pajamas, t. y. sutuoktiniai turėjo pajamų iš kitų mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių. Pareiškėja minėtų kitų pajamų nedeklaravo, mokėti į biudžetą priklausančių mokesčių nuo šių pajamų neapskaičiavo ir nesumokėjo.

Mokestinio patikrinimo metu, apskaičiuojant Pareiškėjos mokėtinus mokesčius nuo gautų kitų pajamų, taikytos MAĮ 70 straipsnio nuostatos ir Inspekcijos viršininko 2004-05-24 įsakymu Nr. VA-103 patvirtintos „Mokesčių apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklės“ (toliau – Taisyklės).

Mokestinio patikrinimo metu Pareiškėja nurodė, jog 2008-01-01 piniginių lėšų ne banke neturėjo. Pareiškėja metinių pajamų mokesčio / pajamų deklaracijų, Vienkartinės gyventojo (šeimos) 2003-12-31 dienai turėto turto deklaracijos nėra teikusi. Metinių turto deklaracijų Pareiškėjai nebuvo prievolės teikti.

Turimais duomenimis Pareiškėja nuo 1995-01-01 iki 2008-08-13 darbo sutarčių sudariusi nebuvo, individualios veiklos (pagal verslo liudijimą ir pažymą) įregistravusi nebuvo. Trečiųjų šaltinių duomenimis Pareiškėjos pajamas 2003–2007 m. laikotarpiu sudarė 2004 m. gautos pajamos – 80 Lt, nuo kurių išskaičiuota 12 Lt GPM, iš Jiezno UAB „J1“.

Iki tikrintojo laikotarpio pradžios, t. y. 2008-01-01, nekilnojamojo turto Pareiškėjos vardu nebuvo. Mokestinio patikrinimo metu, įvertinus aukščiau minėtą turimą informaciją, nustatyta, kad Pareiškėja tikrinamojo laikotarpio pradžiai, t. y. 2008-01-01, piniginių lėšų ne banke likučio neturėjo (kaip ir nurodyta Pareiškėjos pateiktame paaiškinime).

„Swedbank“ AB ir AB „Ūkio bankas“ pateiktais duomenimis tikrinamuoju laikotarpiu Pareiškėjai paskolų suteikta nebuvo. Minėtų bankų pateiktų Pareiškėjos sąskaitų išrašų duomenimis, tikrinamuoju laikotarpiu Pareiškėjos įplaukas sudarė:

– darbo užmokestis iš Kauno „V1“ pradinės mokyklos – 16802,47 Lt (2008 m. – 3600,60 Lt, 2009 m. – 6788,94 Lt, 2010 m. – 6412,93 Lt);

– socialinės išmokos (*Socialinių reikalų skyriaus pašalpos, pensijos, kompensacijos*) – 868,17 Lt (2009 m.);

– palūkanos už indėlius – 566,55 Lt (2009 m. – 240,66 Lt, 2010 m. – 325,89 Lt). Pareiškėja 2009–2010 metais turėjo 5000 Lt indėlių AB „Ūkio banke“, kuris padėtas 2009-03-10, indėliu pervestos piniginės lėšos, sukauptos iš darbo užmokesčio pajamų;

– grynaisiais įneštos piniginės lėšos – 650 Lt (2010 m.).

Išlaidas sudarė:

– grynaisiais išimtos piniginės lėšos – 11810 Lt (2008 m. – 50 Lt, 2009 m. – 5540 Lt, 2010 m. – 6220 Lt);

– apmokėjimai už prekes ir paslaugas – 901,18 Lt (2008 m. – 124,07 Lt, 2009 m. – 78 Lt, 2010 m. – 699,11 Lt);

– valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Kauno skyriui (toliau – Sodra) pervestos piniginės lėšos (nurodytas pavedimo pagrindas – „už savininką moka E. D. firma, kodas 344622811“) – 144 Lt (2010 m.).

– Pareiškėjos vardu 2008–2010 m. laikotarpiu įregistruotos dvi, išregistruota viena transporto priemonės, t. y. pagal 2008-08-20 pirkimo–pardavimo sutartį iš SIA „D1“ (Riga, Latvija) už 7300 USD (17209,02 Lt) įsigytas automobilis Mercedes Benz C300 (2008 m. gamybos), kuris pagal 2010-09-28 transporto priemonės pirkimo–pardavimo sutartį parduotas už 60000 Lt UAB „A1“ ir pagal 2009-06-15 PVM sąskaitą faktūrą EJA Nr. 2009-190 iš UAB „J2“ už 15000 Lt įsigytas automobilis Mercedes Benz C270 (2001 m. gamybos). Kauno apygardos prokuratūros surinktos ir pateiktos informacijos iš draudimo bendrovių

duomenimis Pareiškėjai priklausančių transporto priemonių draudimo sutarčių ir civilinės atsakomybės sutartims patirtos išlaidos sudarė: 2008 m. – 2591 Lt, 2009 m. – 8063 Lt, 2010 m. – 633 Lt. Pareiškėja 2010 m. buvo sudariusi turto, t. y. buto, adresu Y g. 29I-36, Kaunas, draudimo sutartį, draudimo įmokos suma – 237 Lt.

Tiriamuoju laikotarpiu Pareiškėja savo vardu įsigijo kelis nekilnojamojo turto objektus: butą, adresu X g. 4-20, P. ir žemės sklypą su gyvenamuoju namu, esantį C1 3-oji g. 26, C km., B sen., Vilniaus raj.

Pareiškėjos pateiktame 2012-03-20 paaiškinime (po operatyvaus patikrinimo) apie tikrinamuoju laikotarpiu turėtus piniginių lėšų ne banke likučius, pajamų šaltinius, suteiktas ir gautas paskolas bei dovanas, vykdytus nekilnojamojo turto sandorius nurodė, kad piniginių lėšų ne banke 2008-01-01, 2008-12-31, 2009-12-31 ir 2010-12-31 neturėjo. Pagrindiniai pajamų šaltiniai tikrinamuoju laikotarpiu buvo darbo užmokestis iš Kauno „V1“ pradinės mokyklos (16802,47 Lt) ir turto (automobilio) pardavimo pajamos. Kartu su paaiškinimu Pareiškėja pateikė 2010-03-05 skolos lapelio kopiją, jog Pareiškėja pasiskolinusi iš A. R. (dabartinė pavardė – B) 60000 Lt. Minėta paskola beprocentinė ir suteikta dvejiems metams. Pareiškėja taip pat nurodė, kad tikrinamuoju laikotarpiu yra gavusi dovanų piniginių lėšų – 48000 Lt iš mamos ir pateikė 2010-01-22 sutarties kopiją, kad I. Š. dovanoja dukrai I. D. (Pareiškėjai) 48000 Lt. Pareiškėjos teigimu (2012-03-20 paaiškinimas), tikrinamuoju laikotarpiu pati paskolų ir / ar dovanų (pinigais ir / ar nepiniginėmis) nėra suteikusi.

Dėl motinos I. Š. pagal 2010-01-22 dovanojimo sutartį dovanotų piniginių lėšų. I. Š. mokesčių inspekcijai nurodė (pateiktas paaiškinimas), kad 2010 m., t. y. 2010-01-22, savo dukrai I. D. gimimo dienos proga padovanojo 48000 Lt. Paaiškino, kad minėtos dovanotos pinigines lėšas buvo jos santaupos, kurių šaltiniais nurodė darbo užmokestį (I. Š. teigimu, ji dirbo prekybos bazėje ir gaudavo nemažą atlyginimą) bei kompensaciją už tėvų žemę. Šiuo metu I. Š. teigimu, ji ir jos vyras gauna pensijas, kurių užtenka pragyvenimui. Taip pat nurodė, kad dukrai kitų piniginių dovanų nėra suteikusi bei kitaip piniginių lėšų nėra perleidusi.

Turimos informacijos duomenimis I. Š. nuo 1985-02-01 yra senatvės pensininkė. Nekilnojamojo turto registro duomenimis I. Š. vardu registruotas butas, esantis A. ir J. G. g. 3-41, Kaune, nuosavybės įregistravimo pagrindas – 1992-07-29 pirkimo-pardavimo sutartis pagal 1991-05-28 įstatymą Nr. I-1374. Kitų nekilnojamojo ir privalomai registruotino kilnojamojo turto sandorių I. Š. nėra vykdžiusi.

I. Š. sutuoktinis A. Š. (mirė 2013-10-19) nuo 1988-01-01 buvo senatvės pensininkas. J. Š. vardu nekilnojamojo turto nebuvo ir nėra registruota. J. Š. vardu nuo 1996 m. buvo registruotas automobilis VAZ 2101, kuris 2007-12-04 išregistruotas baigus jo eksploataciją.

Nei I. Š., nei A. Š. Vienkartinės gyventojų (šeimos) 2003-12-31 turėto turto deklaracijos bei pajamų ir / ar turto deklaracijų gyventojai nėra teikę.

1993 m. birželio mėn. įvedus nacionalinę valiutą – litą, Finansų ministerija 1993-06-21 nutarimu Nr. 39N „Dėl gyventojų piniginių pajamų, keičiant laikinuosius pinigus – talonus į litus, deklaravimo tvarkos“ (dalinai pakeista 1993-07-09 Finansų ministerijos aktu Nr. 44N), nustatė bankams pareigą, be kitų institucijų, informuoti ir Inspekciją apie asmenis, keitusius daugiau kaip 100 MGL (3100 Lt). Informacija apie tai, kad I. Š. ir K. Š. būtų keitę tokią pinigų sumą, nenustatyta. Analizuojant gyventojų finansines galimybes dovanoti Pareiškėjai pinigines lėšas, vertinama, kad I. Š. ir J. Š. 1993-07-02 dienai galėtas turėti piniginių lėšų ne banke likutis ne didesnis 6200 Lt (kiekvieno ne didesnė suma nei po 3100 Lt).

I. Š. iki 2004-03-29 turėjo tik vieną banko sąskaitą banke „Swedbank“ AB, kurioje piniginių lėšų likutis 2002-12-31 (už ankstesnį laikotarpį bankas duomenų neteikia) sudarė 3306,71 Lt. Išanalizavus surinktą ir turimą informaciją apie gyventojos gautas pajamas ir patirtas išlaidas, nustatyta, kad 1994–2009 m. laikotarpiu I. Š. gautos pajamos sudarė 90693 Lt, t. y. 76064 Lt senatvės pensija, 1146 Lt atkurtos santaupos (AB bankas Hansabankas), 12316 Lt kompensacija už žemę (iš Lazdijų rajono žemėtvarkos skyriaus) ir 1167 Lt indėlių palūkanos.

Turimais duomenimis K. Š. banko sąskaitų iki 2003-04-30 neturėjo, t. y. piniginių lėšų banke iki minėtos datos neturėjo. J. Š. 1994–2009 m. laikotarpiu gautos pajamos sudaro 94077 Lt, t. y. 72431 Lt senatvės pensija, 20339 Lt kompensacija už žemę (iš Alytaus rajono žemėtvarkos skyriaus) ir 1307 Lt indėlių palūkanos.

Minėta, I. Š. ir K. Š. išlaidų nekilnojamojo turto įsigijimui (nuo 1994 m.) nepatyrė, K. Š. 1996 m. buvo įsigijęs automobilį VAZ 2101 (duomenų apie minėto automobilio įsigijimo kainą mokesčių inspekcija neturi). I. Š. yra nurodžiusi, kad pragyvenimui užteko jos ir sutuoktinio gautų pensijų. Vertinant minėtą gyventojos paaiškinimą dėl pragyvenimo išlaidų bei palyginus turimą informaciją apie gyventojų pensijų dydžius ir Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Statistikos departamentas) duomenis apie vidutines vartojimo išlaidas vienam namų ūkio nariui per mėnesį (*informaciją apie šias išlaidas Statistikos departamentas pradėjo teikti nuo 1996 m.*), nustatyta, kad gyventojų gautos pensijų pajamos nepakankamos net vartojimo išlaidoms padengti (*Statistikos departamento duomenimis apskaičiuotos gyventojų vartojimo išlaidos 1996–2009 m. sudaro 163054 Lt, 1993–2009 m. laikotarpiu gautos gyventojų pensijos sudaro 148495 Lt*). Įvertinus žinomus duomenis apie 1993–2009 m. laikotarpiu kiekvienų metų pradžiai ir pabaigai galėtus turėti piniginių lėšų likučius ne banke, nustatytas turėtas santaupas banko sąskaitose, per metus gautas pajamas ir patirtas išlaidas, nustatyta, kad 2009-12-31 dienai gyventojų santaupos ne banke negalėjo būti didesnės kaip 20893 Lt (*turimais duomenimis I. Š. terminuotųjų indėlių sąskaitos po 2009-12-31 nebuvo uždarytos, J. Š. viena terminuotojo indėlio sąskaita buvo uždaryta 2010-06-27, t. y. jau po dovanojimo sandorio datos*). Surinktais duomenimis nenustatyta, kad I. Š. turėjo finansines galimybes dovanoti dukrai dovanojimo sutartyje nurodytą pinigų sumą 48000 Lt, I. Š. galėta dovanoti piniginių lėšų suma ne didesnė nei 20893 Lt.

Dėl 2010-03-05 skolos raštelio 60000 Lt sumai iš A. R. . Mokestinio patikrinimo metu buvo gautas paaiškinimas, kuriame A. R. (dabartinė pavardė – B) pateiktos informacijos duomenimis, jokių piniginių lėšų ji Pareiškėjai neskolino ir su ja nėra pažįstama. A. R. taip pat nurodė, kad Pareiškėjos mokesčių inspekcijai pateiktame skolos raštelyje neatitinka jos parašai bei rašto stilius.

Dėl I. D. individualios įmonės (buvusi E. D. firma). E. D. 1995-05-05 įregistravo individualią įmonę – D. D. firmą Pareiškėja įmonę paveldėjo po sutuoktinio mirties pagal 2013-04-16 ir 2013-05-17 išduotus paveldėjimo teisės liudijimus. 2013-08-13 įmonės pavadinimas pakeistas į I. D. individualią įmonę. Nuo 1997-04-01 iki 2013-09-30 įmonė buvo registruota PVM mokėtoja. Pagrindinės įmonės registruotos vykdytos veiklos laikotarpiu nuo 1995-05-05 iki 2013-08-13 buvo – buitinių elektrinių aparatų arba prietaisų, radijo ir televizijos prekių mažmeninė prekyba ir mažmeninė prekyba, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą, nuo 2013-08-13 įregistruota pagrindinė vykdoma veikla – mažmeninė prekyba, išskyrus variklinių transporto priemonių ir motociklų prekybą. Įmonė turi vieną registruotą padalinį – kitą veiklos vykdymo vietą adresu: 14 sandėlis, R 16, Kaunas (nuo 2001-12-18). Įmonės vardu registruoto nekilnojamojo ir teisiškai registruotino kilnojamojo turto nėra / nebuvo, nuo 2000-10-02 įmonėje darbo sutarčių su samdomais darbuotojais sudaryta nebuvo. Turima viena atsiskaitomoji sąskaita LT587300010039473744 „Swedbank“ AB banke, kuri atidaryta 2001-11-27. Įmonės pateiktų metinių pelno mokesčio (toliau – PM) deklaracijų duomenimis E. D. firmos veikla 2008–2010 metais buvo nuostolinga. Pateiktų PVM deklaracijų duomenimis, įmonės mokėtinas PVM sudarė: 2008 m. – 94 Lt, 2009 m. – 93 Lt, 2010 m. – 237 Lt.

Pagal 2014-03-18 pavedimą Nr. FR1043-2293 atlikto I. D. individualios įmonės (*buvęs pavadinimas – D. D. firma*) operatyvaus patikrinimo metu Pareiškėja paaiškino nurodė, kad 2008–2010 m. E. D. prekybinę veiklą vykdė UAB „P1“ 14 sandėlyje, įmonėje dirbo vienas, samdomų darbuotojų neturėjo, visas prekes, kuriomis prekiaavo, įsigydavo Lietuvoje. I. D. taip pat nurodė, kad be prekybos smulkia buitine technika, E. D. vertėsi ūkininkavimu. Pagal pateiktus prekių įsigijimo dokumentus nustatyta, kad D. D. firma prekes

įsigydavo iš įvairių Lietuvos įmonių, pirқта ir prekiauta smulkiąją buitine technika. Kartu su prekių įsigijimo dokumentais pateiktos ir UAB „P1“ D. D. firmai išrašytos PVM sąskaitos faktūros už ploto nuomą, apsaugą, komunalinius patarnavimus. Pagal patikrinimui pateiktas E. D. firmos kasos knygas už 2008–2010 m., kuriose pajamos apskaitytos per kasą, o išlaidos – pagal prekių bei paslaugų įsigijimo dokumentus, piniginių lėšų likutis įmonėje 2008-01-01 sudarė 5614,33 Lt, 2009-01-01 – 4134,83 Lt, 2010-01-01 – 5090,59 Lt, 2010-12-31 – 4112,25 Lt. Pagal pateiktus dokumentus E. D. įnašai ir įmokos į įmonę bei išmokėjimai savininkui, t. y. E. D., iš įmonės nenustatyti.

Dėl Pareiškėjos vykdytų nekilnojamojo turto sandorių. 2008–2010 metais Pareiškėja vykdė šiuos sandorius nekilnojamuoju turtu:

Pagal 2009-07-17 pirkimo-pardavimo sutartį Pareiškėja iš sutuoktinių M. T. ir D. M. įsigijo butą, esantį X g. 4-20, P. Pirkimo-pardavimo sutartyje nurodyta pardavimo kaina – 40000 Lt (buto vidutinė rinkos vertė – 76000 Lt, vertės nustatymo data – 2009-07-15) (toliau – butas P).

Pagal 2010-04-26 pirkimo-pardavimo sutartį Pareiškėja iš A. B. ir B. B. įsigijo 0.0663 ha mėgėjiškų sodų žemės sklypą ir pastatą – vienbutį gyvenamąjį namą (nebaigtas statyti, statybos pradžios metai – 2008, statybos pabaigos metai – 2010, baigtumas – 49 proc.), adresu C1 3-oji g. 26, C k., B sen., Vilniaus raj. Pirkimo-pardavimo sutartyje nurodyta bendra nekilnojamojo turto pardavimo kaina – 130000 Lt (žemės sklypo vidutinė rinkos vertė – 22300 Lt, pastato vidutinė rinkos vertė – 66000 Lt, bendra minėto nekilnojamojo turto vidutinė rinkos vertė – 88300 Lt, verčių nustatymo data – 2010-04-16) (toliau – žemės sklypas su namu Vilniaus raj.).

Dėl buto P (2009-07-17 pirkimo-pardavimo sutartis) Pareiškėja nurodė, kad minėto turto pardavėjus surado per skelbimus, turtą įsigijo už 40000 Lt, kaina buvo nustatyta šalių susitarimu, atsiskaityta grynaisiais pinigais sandorio metu, įsigijus butą buvo atliktas smulkus kosmetinis remontas (*pakeisti tapetai, nulakuoti laiptai, pakeistos grindų plytelės*), visi darbai kainavo apie 5000 Lt. Remonto darbų išlaidas pagrindžiančių juridinę galią turinčių dokumentų Pareiškėja nepateikė.

Pardavėjo M. T. vardu minėtas nekilnojamas turtas buvo registruotas nuo 2005 m. (2005-06-15 pirkimo-pardavimo sutartis). Iš Klaipėdos AVMI gautas atsakymas, kad iš gyventojų N. T. ir D. M. paimti paaiškinimų ir surinkti priešpriešinę informaciją nėra galimybių, šie asmenys savo vardu registruoto nekilnojamojo turto neturi, niekur nedirba, nuvykus jų deklaruotos gyvenamosios vietos adresu (X g. 4-20, P.), minėti gyventojai nerasti, galimybių su jais susisiekti nėra.

Nustatyta, jog už šį nekilnojamąjį turtą Pareiškėja sumokėjo pardavėjams iki sutarties pasirašymo. Nekilnojamojo turto registro duomenimis pastate, kuriame yra minėtas butas, vykdoma rekonstrukcija pagal Palangos savivaldybės administracijos išduotą 2002-06-21 leidimą vykdyti statybos darbus Nr. 57. Registro pastabose papildomai nurodyta, kad šiame pastate 2007-07-27 yra nustatyti nauji kadastro duomenys (pastato baigtumas po rekonstrukcijos 100 proc.), kurių įrašymui į nekilnojamojo turto registrą prašymas ir dokumentai nepateikti. Pareiškėjos vardu įsigytas butas yra 26,33 m³ bendro ploto, 0 (nuliniame) aukšte, rūšio, šildymo, dujų, viryklės nėra, vidutinė rinkos vertė – 76400 Lt. Ši vertė nustatyta (VĮ „Registrų centras“) 2009-07-15, t. y. prieš pat nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sandorį, kuris sudarytas 2009-07-17. Minėtas butas įsigytas už 40000 Lt, t. y. beveik du kartus (1,91) mažesne nei vidutine rinkos verte.

Inspekcija nurodo, jog Pareiškėjos ir E. D. patirtos išlaidos viršija gautas teisėtas pajamas, t. y. šie asmenys gavo kitų pajamų iš mokesčių administratoriui nežinomų pajamų šaltinių, kurių nedeklaravo ir mokėtinų nuo šių pajamų mokesčių nesumokėjo. Tai sudarė pagrindą taikyti MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių nuostatas.

Įvertinus minėtą faktą, kad Pareiškėja ir E. D. neturėjo pakankamai įstatymų nustatyta tvarka apmokestintų pajamų patiriamoms išlaidoms, iš jų ir nekilnojamojo turto įsigijimui,

pagrįsti, darytina išvada, kad minėtas buto P pirkimo sandoris tikslingai sudarytas mažesne rinkos verte.

Inspekcija nurodo, kad nustatant Pareiškėjos vardu įsigyto buto P įsigijimo kainą, pasirinkti tokie informacijos ir duomenų šaltiniai:

- nekilnojamojo turto portalo *edomus.lt* duomenys apie vidutines butų pardavimo kainas P 2009 m. liepos mėnesį. Vidutinė P parduodamo buto 1 kv. m kaina 2009 m. liepos mėn. skelbimų duomenimis sudarė 6111 Lt. Butas 26,33 kv. m bendro ploto, todėl minėtais duomenimis apskaičiuota buto pardavimo kaina yra 160903 Lt (26,33 x 6111);

- VĮ „Registru centras“ skelbiami duomenys apie vidutines būsto pardavimo kainas. Butų kainos 2009 m. trečiąjį ketvirtį senesnės statybos daugiabučiuose gyvenamuosiuose namuose sudarė vidutiniškai 1852 Lt / kv. m. Pareiškėjos vardu apskaičiuota pirktos buto kaina sudaro 48763 Lt (26,33 kv. m x 1852 Lt);

- VĮ Registru centras“ 2009-07-15 nustatyta minėto buto vidutinė rinkos kaina – 76400 Lt, kuri nustatyta prieš pat 2009-07-17 pirkimo-pardavimo sandorį;

- sudarytoje nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartyje buto kaina – 40000 Lt.

Atsižvelgiant į minėtus informacijos šaltinius bei vertinant Pareiškėjos paaiškinime nurodytą pirkimo-pardavimo kainą ir vadovaujantis MAĮ įtvirtintais protingumo ir teisingumo kriterijais, Pareiškėjos vardu įsigyto buto P įsigijimo kaina, Inspekcijos vertinimu, pagrįstai apskaičiuota kaip minėtų informacijos šaltinių duomenimis nustatytų pirkimo-pardavimo kainų aritmetinis vidurkis, t. y. buto P įsigijimo kaina siekia 81516 Lt ($(160903 \text{ Lt} + 48763 \text{ Lt} + 76400 \text{ Lt} + 40000 \text{ Lt}) / 4$). Buto remonto išlaidos – 2500 Lt ($\frac{1}{2}$ dalis). (*Pareiškėjos 2012-03-20 paaiškinimu kosmetiniam remontui išleista apie 5000 Lt*).

Dėl žemės sklypo su gyvenamuoju namu Vilniaus raj. (2010-04-26 pirkimo-pardavimo sutartis). Pareiškėjos teigimu, pardavėjus surado per skelbimus, pirko už 130000 Lt, atsiskaityta grynaisiais pinigais sandorio metu, įsigijimo metu gyvenamasis namas buvo visiškai pastatytas, tik be vidaus apdailos, didžiąją dalį minėto namo vidaus įrengimo darbų atliko sūnus, namo įrengimas kainavo apie 40000 Lt. Vidaus apdailos darbų išlaidas pagrindžiančių juridinę galią turinčių dokumentų nepateikė.

Pardavėjo A. B. vardu minėtas žemės sklypas buvo įregistruotas pagal 2007-12-05 pirkimo-pardavimo sutartį, gyvenamasis namas – pagal 2008-11-11 Statybos inspekcijos tarnybos pažymą Nr. 734 ir 2010-04-22 Statybos inspekcijos tarnybos pažymą Nr. NSP-00-100422-00051). Iš Vilniaus AVMI gautas atsakymas, jog pardavėjas A. B. nurodė, kad jokie ryšiai jo su Pareiškėja ir jos sutuoktiniu E. D. nesieja. A. B. paaiškino, kad minėtą nekilnojamojį turtą pardavinėjo pats asmeniškai paskelbęs internete bei per keletą nekilnojamojo turto agentūrų. Pirkėjai jį susirado patys. Gyventojas teigimu, parduodamas namas nebuvo pilnai įrengtas, t. y. buvo išlieti pamatai, išmūrytos sienos, uždengta stogo skardinė danga, įstatyti langai, sudėtos durys, nebuvo instaliuota elektra, neįrengta šildymo sistema, kanalizacija. A. B. teigimu, nekilnojamojo turto pirkėjas paskambino telefonu ir atvažiavo apžiūrėti parduodamo namo, pirkėjas buvo D. (vardo nepamena) apie 20–25 metų amžiaus, kuris apžiūrėjęs namą, susitarė dėl jo apžiūros dar kartą kartu su mama I. D. (*Pareiškėja*) (*A. B. teigimu, jis paaiškino, kad apžiūrėti parduodamą turtą gali jie patys ir pasakė, kur paliekami namo raktai*). A. B. paaiškino, kad D. po to jam dar kartą paskambino ir pasakė, kad nutarė pirkti namą ir, kad šį namą pirks jo mama bei atvažiavęs jis paliko 5000 Lt avansą. Preliminari sutartis pasirašyta nebuvo, buvo susitarta, kada ir kaip bus sudaryta pagrindinė nekilnojamojo turto pirkimo-pardavimo sutartis, dėl atsiskaitymo sąlygų ir kainos buvo susitarta asmeniškai su D..

I. D. derybose nedalyvavo, gyventojas teigimu, jis ją sutiko tik notarinėje kontoroje, kur jam buvo sumokėta likusi pardavimo kaina – 125000 Lt grynaisiais pinigais prieš pasirašant sutartį. A. B. nurodė, kad kaina buvo nustatyta šalių susitarimu, jis pats nekilnojamojo turto vertinimo neatliko, ar tai darė D., nežino.

Dėl Pareiškėjos patirtų išlaidų ir gautų pajamų neigiamo balanso. Pareiškėjos paaiškinimu, vartojimo ir kitos išlaidos 2008–2010 m. sudarė apie 9700 Lt, t. y. 2008 m. –

3000 Lt (*mokesčiai už būsto eksploataciją, vanduo, elektra, dujos, kuras apšildymui, ryšiai – 2000 Lt, maisto produktai, gėrimai, sveikatos priežiūra, drabužiai, avalynė, transportas, poilsis, kultūra ir pramogos bei švietimas ir mokslas – 1000 Lt*), 2009 m. – 3200 Lt (*mokesčiai už būsto eksploataciją, vanduo, elektra, dujos, kuras apšildymui, ryšiai – 2 200 Lt, maisto produktai, gėrimai, sveikatos priežiūra, drabužiai, avalynė, transportas, poilsis, kultūra ir pramogos bei švietimas ir mokslas – 1000 Lt*), 2010 m. – 3500 Lt (*mokesčiai už būsto eksploataciją, vanduo, elektra, dujos, kuras apšildymui, ryšiai – 2500 Lt, maisto produktai, gėrimai, sveikatos priežiūra, drabužiai, avalynė, transportas, poilsis, kultūra ir pramogos bei švietimas ir mokslas – 1000 Lt*) bei paaiškino, kad pati verčiasi ūkine veikla (daržininkyste, sodininkyste, paukštininkyste).

2008 metai. Trečiųjų asmenų pateiktais duomenimis Pareiškėjos pajamas 2008 m. sudarė apmokestinamosios su darbo santykiais susijusios pajamos iš Kauno „V1“ pradinės mokyklos – 4380 Lt, nuo kurių išskaičiuota 648 Lt GPM. Turimais ir surinktais duomenimis 2008 m. Pareiškėjos gautas ir išleistas pinigines lėšas sudarė:

Gautos pinigines lėšos – su darbo santykiais susijusios pajamos iš Kauno „V1“ pradinės mokyklos – 3732 Lt;

Išleistos pinigines lėšos:

–kilnojamojo privalomai registruotino turto įsigijimo išlaidos – 17209 Lt. Pareiškėja pagal 2008-08-20 pirkimo-pardavimo sutartį iš SIA „D1“ už 7300 JAV dolerių įsigijo automobilį Mercedes Benz C300, sutartyje nurodyta, kad pirkėjas atsiskaito už įsigijamą automobilį pirkimo-pardavimo sutarties pasirašymo dieną. Lietuvos banko nustatytas JAV dolerio ir lito santykis pirkimo-pardavimo sutarties sudarymo dieną (2008-08-20) – 2,3574. Pareiškėjos sumokėta už minėtą automobilį – 17209,02 Lt (7300 x 2,3574). Viešosios informacijos duomenimis firma SIA „D1“ 2010-01-22 likviduota – bankrutavus. Pareiškėjos vardu minėtas automobilis įregistruotas 2008-11-07.

–vartojimo išlaidos – 12404 Lt. Pareiškėja pateiktame paaiškinime apie apytiksles gyventojų vartojimo bei kitas išlaidas nurodė, kad tokios išlaidos 2008 m. sudarė apie 3000 Lt. Pareiškėja pažymėjo, kad verčiasi ūkine veikla (daržininkyste, sodininkyste, paukštininkyste), kuri vykdoma P. km. P. raj. Kauno AVMI konstatavo, jog Pareiškėjos paaiškinimas dėl ūkinės veiklos (daržininkystės, sodininkystės) vykdymo vertinamas kritiškai, nes Pareiškėja savo vardu registruoto nekilnojamojo turto, t. y. žemės, kur galėtų vykdyti minėtą veiklą, neturėjo. E. D. vardu tikrintuoju laikotarpiu buvo registruotas (nuo 2005 m.) 1.6300 ha žemės sklypas, adresu P. km., P1 sen., P. raj., tačiau minėtas žemės sklypas yra miškų ūkio paskirties (E. D. vardu buvo registruoti dar du žemės ūkio žemės sklypai, adresu P1 km., P.raj., tačiau vienas sklypas parduotas 2005 m. (pagal 2005-10-07 turto pardavimo skolininko pasiūlytam pirkėjui aktą Nr. 0085/05/01106), kitas – 2006 m. (pagal 2006-06-22 pirkimo-pardavimo sutartį). Bankų pateiktais duomenimis Pareiškėjos apmokėjimai už prekes ir paslaugas 2008 m. sudarė 124 Lt, grynaisiais išimtos pinigines lėšos – 50 Lt (*Pareiškėja nurodė, kad piniginių lėšų ne banke likučio metų pabaigoje neturėjo, todėl išgrynintos pinigines lėšas vertinamos kaip išleistos vartojimo reikmėms*), iš viso – 174 Lt. Vidutinės vartojimo išlaidos vienam namų ūkio nariui per mėnesį Statistikos departamento duomenimis (požymis – namų ūkio tipas – sutuoktinių pora su vaikais iki 18 m.) 2008 m. vienam namų ūkio nariui sudarė 689,10 Lt/mėn. arba 8 269,20 Lt/metams (689,10 Lt x 12 mėn.). Pareiškėjos šeimos vartojimo išlaidos apskaičiuotos Statistikos departamento duomenimis, 2008 m. sudaro – 24807,60 Lt (8269,20 Lt x 3). Pareiškėjos nurodytos jos vartojimo išlaidos yra žymiai mažesnės lyginant jas su skelbiamomis Statistikos departamento. Be to, Kauno apygardos prokuratūros pateiktos medžiagos duomenimis 2008 m. Pareiškėja vien jai priklausančių transporto priemonių draudimo ir civilinės atsakomybės draudimo išlaidos sudaro 2591 Lt. Todėl patikrinimo metu įvertintos apskaičiuotos statistinės vidutinės mėnesinės vartojimo išlaidos, kurios, vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (2000 m. liepos 18 d. Nr. VIII-1864) (toliau – CK) nuostatomis (3.87 ir 3.88 str.),

reglamentuojančiomis sutuoktinių turto teisinį režimą, dalinamos abiem sutuoktiniams lygiomis dalimis po 12403,80 Lt.

Įvertinus abiejų sutuoktinių nustatytas gautas pajamas (3732 Lt), patirtas išlaidas (42017 Lt), piniginių lėšų banke likučius (metų pradžiai – 87 Lt, metų pabaigai – 3512 Lt) ir piniginių lėšų ne banke santaupas (0 Lt), apskaičiuotas neigiamas piniginių lėšų skirtumas – 41710 Lt, t. y. sutuoktinių faktiškai patirtos išlaidos 41710 Lt viršijo gautas pajamas.

Mokestinio patikrinimo metu nustatyta, kad Pareiškėjos ir E. D. patirtos išlaidos viršija gautas mokesčių įstatymų nustatyta tvarka apmokestintas pajamas, t. y. mokėtojai gavo kitų pajamų iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, kuriomis ir dengė patirtas išlaidas, tačiau šių gautų kitų pajamų nedeklaravo bei mokėti į biudžetą priklausančių mokesčių nuo šių pajamų neapskaičiavo ir nesumokėjo. Šios nustatytos aplinkybės yra pagrindas taikyti MAĮ 70 str. nuostatas. Inspekcijos vertinimu, vadovaujantis MAĮ 70 straipsnio ir Taisyklių nuostatomis, pagrįstai nustatyta, kad Pareiškėjos ir E. D. pajamas 2008 m. viršijanti išlaidų suma – 41710 Lt yra mokėtojų gautos kitos pajamos iš nenustatytų, mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių. Vadovaujantis CK, Pareiškėja 2008 m. gavo 20855 Lt (41710/2) kitas pajamas, tačiau, pažeisdama 2002-07-02 Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo Nr. IX-1007 (toliau – GPMĮ) 6 str. 3 dalies, 22 str. 3 dalies, 27 str. 1 dalies nuostatas, 2008 m. gautų kitų pajamų (20855 Lt) nedeklaravo, nuo šių pajamų mokėtino GPM neapskaičiavo ir nesumokėjo. Įvertinus Pareiškėjos gautas su darbo santykiais susijusias pajamas – 4380 Lt, nuo šių pajamų išskaičiuotą GPM – 648 Lt, taikant MAĮ 70 straipsnį apskaičiuotas kitas pajamas (20855 Lt), taikytiną MNPD ir MPNPD sumą – 4032 Lt (už vieną nepilnametį vaiką taikytinas MPNPD dalinamas abiem tėvams), Pareiškėjai už 2008 m. pagrįstai apskaičiuotas 4441 Lt GPM ((4380 Lt + 20855 Lt – 4032 Lt) x 24 proc. – 648 Lt).

2009 metai. Trečiųjų šaltinių duomenimis Pareiškėja 2009 m. gavo 7731,10 Lt apmokestinamųjų su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų iš Kauno „V1“ pradinės mokyklos, nuo kurių išskaičiuota 293 Lt GPM, 46,76 Lt ligos pašalpą iš Kauno „V1“ pradinės mokyklos, nuo kurios GPM neišskaičiuota, ir 177,43 Lt ligos pašalpą iš Sodros, nuo kurios išskaičiuotas 27 Lt GPM.

Nustatytos Pareiškėjos 2009 m. gautos ir išleistos pinigines lėšos:

Gautos pinigines lėšos:

–su darbo santykiais susijusios pajamos – 7438,10 Lt, ligos pašalpos – 197,43 Lt, socialinės išmokos – 868,17 Lt (banko sąskaitų išrašų duomenimis), palūkanos už indėlius iš AB „Ūkio bankas“ – 240,66 Lt (banko sąskaitų duomenimis indėlio sąskaitą atidaryta 2009-03-10, indėlio suma – 5000 Lt, indėliui panaudotos gaunamos darbo užmokesčio pajamos).

Išleistos pinigines lėšos:

–kilnojamojo privalomai registruotino turto įsigijimo išlaidos – 15000 Lt (2009-06-15 iš UAB „J2“ įsigytas automobilis Mercedes Benz C270 (2001 m. gamybos).

–nekilnojamojo turto įsigijimo išlaidos – 40758 Lt (81516 Lt / 2). Pareiškėja 2009-07-17 įsigijo butą P. Vadovaujantis CK, apskaičiuotos nekilnojamojo turto įsigijimo išlaidos priskirtos Pareiškėjai ir E. D. lygiomis dalimis po 40758 Lt (81516 Lt / 2).

–vartojimo išlaidos – 10237 Lt. Pareiškėja paaiškino, kad 2009 m. šios išlaidos sudarė 3200 Lt bei pažymėjo, kad verčiasi ūkine veikla. Kaip minėta, mokėtojos paaiškinimas dėl ūkinės veiklos vykdymo vertinamas kritiškai. Bankų pateiktais duomenimis, Pareiškėjos apmokėjimai už prekes ir paslaugas 2009 m. sudarė 78 Lt, išgrynintos pinigines lėšos – 5540 Lt (Pareiškėja nurodė piniginių lėšų ne banke likučio metų pabaigoje neturėjusi, todėl nustatyta, kad išimtos grynaisiais pinigines lėšas išleistos vartojimo reikmėms), iš viso – 5618 Lt. Statistikos departamento duomenimis (požymis – namų ūkio tipas – sutuoktinių pora su vaikais iki 18 metų) 2009 m. vienam namų ūkio nariui sudarė 568,73 Lt/mėn., per metus – 6 824,76 Lt (568,73 Lt x 12 mėn.). Pareiškėjos šeimos vartojimo išlaidos, apskaičiuotos Statistikos departamento duomenimis, 2009 m. sudarė – 20474,28 Lt (6 824,76 Lt x 3). Pareiškėjos nurodytos jos vartojimo išlaidos yra žymiai mažesnės lyginant jas su apskaičiuotomis Statistikos departamento duomenimis. Kauno apygardos prokuratūros

pateiktais duomenimis 2009 m. Pareiškėja vien jai priklausančių transporto priemonių draudimui ir civilinės atsakomybės draudimui patyrė 8063 Lt išlaidas. Todėl mokestinio patikrinimo metu vertinamos apskaičiuotos vidutinės vartojimo išlaidos, kurios, vadovaujantis CK, dalinamos Pareiškėjai ir E. D. lygiomis dalimis po 10237 Lt.

Įvertinus abiejų sutuoktinių nustatytas gautas pajamas (7876 Lt), patirtas išlaidas (121990 Lt), piniginių lėšų banke likučius (metų pradžioje – 3512 Lt, metų pabaigoje – 5792 Lt) ir piniginių lėšų ne banke santaupas (0 Lt), apskaičiuotas sutuoktiniams bendras neigiamas piniginių lėšų skirtumas 2009 m. sudaro – 116394 Lt, t. y. sutuoktinių faktiškai patirtos išlaidos 116394 Lt viršijo gautas pajamas.

Inspekcijos vertinimu, vadovaujantis MAĮ 70 str. ir Taisyklių nuostatomis, Pareiškėjos ir E. D. pajamas 2009 m. viršijanti išlaidų suma – 116394 Lt pagrįstai pripažinta mokėtojų gautomis kitomis pajamomis iš nenustatytų, mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių. Vadovaujantis CK, Pareiškėja 2009 m. gavo 58197 Lt (116394 Lt / 2) kitas pajamas, tačiau pažeisdama minėtas GPMĮ nuostatas, 2009 m. gautų kitų pajamų 58197 Lt nedeklaravo, mokėtino GPM neapskaičiavo ir nesumokėjo. Įvertinus Pareiškėjos gautas su darbo santykiais susijusias apmokestinamąsias pajamas – 7731,10 Lt, nuo šių pajamų išskaičiuotą GPM – 293 Lt, taikant MAĮ 70 str. nuostatas apskaičiuotas kitas pajamas – 58197 Lt, bei taikytiną MPNPD sumą – 600 Lt (už vieną nepilnametį vaiką taikytinas MPNPD dalinamas abiem tėvams), Pareiškėjai už 2009 m. pagrįstai apskaičiuota 9506 Lt ((7731,10 Lt + 58197 Lt – 600 Lt) x 15 proc. – 293 Lt) mokėtinas GPM.

2010 metai. Trečiųjų šaltinių pateiktais duomenimis 2010 m. Pareiškėja gavo 7206,50 Lt apmokestinamųjų su darbo santykiais susijusių pajamų, nuo kurių išskaičiuotas 145 Lt GPM, ir 60000 Lt privalomai registruotino kilnojamojo daikto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybės pajamų iš UAB „A1“, nuo kurių GPM neišskaičiuotas.

Kaip minėta, Pareiškėja pateikė duomenis, kad 2010 m. ji gavo paskolą ir piniginę dovaną, t. y. pagal 2010-01-22 dovanojimo sutartį iš motinos I. Š. gavo 48000 Lt piniginę dovaną bei pagal 2010-03-05 skolos raštelį gavo 60000 Lt paskolą iš A. R. .

Minėta, kad I. Š. bei K. Š. 2009-12-31 dienai galėjo turėti ne daugiau nei 20893 Lt santaupų ne banke. Todėl nustatyta, kad Pareiškėjos gauta dovanų piniginių lėšų suma iš motinos I. Š. sudaro 20893 Lt.

A. R. paneigė bet kokias sąsajas su Pareiškėja ir tai, kad nurodyta data jai skolino pinigus, todėl minėta paskola nevertinta.

Turimais ir surinktais duomenimis 2010 m. gautos ir išleistos piniginės lėšos:

Gautos piniginės lėšos:

–su darbo santykiais susijusios pajamos – 7061,50 Lt, nustatytos mamos dovanotos piniginės lėšos – 20893 Lt, palūkanos už indėlius – 325,89 Lt.

–automobilio Mercedes Benz C300 pardavimo pajamos – 60000 Lt. (2010-09-28 *automobilis parduotas UAB „A1“, automobilis įsigytas 2008-08-20 už 17209,02 Lt*).

Išleistos piniginės lėšos:

–nekilnojamojo turto įsigijimo išlaidos – 65000 Lt (½ dalis). Pareiškėja 2010-04-26 įsigijo žemės sklypą su gyvenamuoju namu Vilniaus raj. už 130 000 Lt, pirkimo–pardavimo sutartyje nurodyta, kad nekilnojamas turtas įsigytas bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise kartu su sutuoktiniu E. D. . D. ;

–minėto gyvenamojo namo statybos išlaidos – 20000 Lt (½ dalis). Pareiškėja paaiškino (2012-03-20 paaiškinimas), kad namo įrengimo darbai kainavo 40000 Lt. Turimais duomenimis Pareiškėja minėtą nekilnojamąjį turtą Vilniaus raj. pardavė (2013-04-30 pirkimo–pardavimo sutartis) už 124000 Lt. Turto pirkėjo pateiktais duomenimis įsigytas gyvenamasis namas buvo visiškai pastatytas su vidaus apdaila, t. y. tinkamas gyventi, tik dar neįregistruotas kaip baigtos statybos Nekilnojamojo turto registre.

–vartojimo išlaidos – 9732 Lt. Pareiškėja paaiškino nurodė, kad 2010 m. šios išlaidos sudarė 3500 Lt bei nurodė, kad verčiasi ūkine veikla. Paaiškinimas dėl ūkinės veiklos vykdymo, jau minėta, vertinamas kritiškai. Bankų pateiktais duomenimis Pareiškėjos

apmokėjimai už prekes ir paslaugas 2010 m. sudarė 699 Lt, išgrynintos piniginės lėšos – 6220 Lt (*Pareiškėja nurodė, kad piniginių lėšų ne banke likučio metų pabaigoje neturėjo, todėl vertinama, kad išimtos grynaisiais piniginės lėšos išleistos vartojimo reikmėms*), iš viso – 6919 Lt. Pareiškėjos šeimos vartojimo išlaidos, apskaičiuotos Statistikos departamento duomenimis, 2010 m. sudarė – 19464,48 Lt (6488,16 Lt x 3). Kadangi Pareiškėjos nurodytos jos vartojimo išlaidos yra mažesnės lyginant jas su apskaičiuotomis Statistikos departamento duomenimis bei įvertinus turimus duomenis iš Kauno apygardos prokuratūros, kad 2010 m. Pareiškėja vien jai priklausančių transporto priemonių draudimui ir civilinės atsakomybės draudimui patyrė – 8063 Lt išlaidas, apskaičiuotos vidutinės vartojimo išlaidos pagal CK dalinamos pusiau Pareiškėjai ir E. D. lygiomis dalimis po 9732 Lt.

Įvertinus abiejų situoktinių nustatytas gautas pajamas (89461 Lt), patirtas išlaidas (189464 Lt), piniginių lėšų banke likučius (metų pradžiai – 5792 Lt, metų pabaigai – 6118 Lt) ir piniginių lėšų ne banke santaupas (0 Lt), pagrįstai Pareiškėjai ir E. D. apskaičiuotas bendras neigiamas piniginių lėšų skirtumas 2010 m. sudaro – 100329 Lt, t. y. Pareiškėjos ir E. D. faktiškai patirtos išlaidos 100329 Lt viršijo gautas pajamas.

Inspekcija pažymi, jog vadovaujantis MAĮ 70 straipsniu ir Taisyklėmis, pagrįstai Pareiškėjos ir E. D. pajamas 2010 m. viršijanti išlaidų suma 100329 Lt pripažinta Pareiškėjos ir E. D. gautomis kitomis pajamomis iš nenustatytų šaltinių. Vadovaujantis CK, nustatyta, kad Pareiškėja 2010 m. gavo 50165 Lt (100329/2) kitas pajamas, tačiau, pažeisdama minėtas GPMĮ nuostatas, 2010 m. gautų kitų pajamų (50165 Lt) nedeklaravo, nuo šių pajamų GPM neapskaičiavo ir nesumokėjo.

Inspekcija pažymi, kad Pareiškėja 2010-09-28 pardavė automobilį Mercedes Benz C300, kuris buvo įsigytas ne anksčiau negu 3 metus iki jo pardavimo (*įsigytas 2008-08-20 už 7300 JAV dolerių (17209,02 Lt)*), todėl šio turto pardavimo pajamos yra apmokestinamosios pajamos. UAB „A1“ pateiktais duomenimis GPM nuo šių – 60000 Lt privalomai registruotino kilnojamojo daikto pardavimo ar kitokio perleidimo nuosavybėn pajamų nebuvo išskaičiuotas. Pareiškėja, pažeisdama GPMĮ 17 str. 1 d. 28 punktą ir 19 straipsnį, 22 str. 3 dalį, 6 str. 1 dalį ir 27 str. 1 dalį, nurodytų apmokestinamųjų pardavimo pajamų (60000 Lt) nedeklaravo, nuo šių pajamų mokėtino GPM neapskaičiavo ir nesumokėjo.

Įvertinus Pareiškėjos gautas su darbo santykiais susijusias apmokestinamąsias pajamas – 7206,50 Lt, nuo šių pajamų išskaičiuotą GPM – 145 Lt, taikant MAĮ 70 straipsnį apskaičiuotas kitas apmokestinamąsias pajamas – 50165 Lt, apmokestinamąsias automobilio pardavimo pajamas – 60000 Lt, šio turto įsigijimo kainos ir kitų su jo pardavimu ar kitokiu perleidimu nuosavybėn susijusių išlaidų sumą – 17209 Lt bei taikytiną MPNPD sumą – 600 Lt (už vieną nepilnametį vaiką taikytinas MPNPD dalinamas abiem tėvams), Pareiškėjai už 2010 m. pagrįstai apskaičiuotas 14789 Lt ((7206,50 Lt + 50165 Lt + 60000 Lt – 17209 Lt – 600 Lt) x 15 proc. – 145 Lt) GPM.

Įvertinus visus nustatytus mokesčius pažeidimus, Pareiškėjai mokesčio patikrinimo metu pagrįstai apskaičiuotas 28736 Lt GPM (4441 Lt + 9506 Lt + 14789 Lt).

Dėl Pareiškėjos pateiktų pastabų. MAĮ 131 str. 1 dalyje yra nurodyta, jog mokesčių mokėtojas, nesutikdamas su patikrinimo akte papildomai apskaičiuotomis mokesčių ir su jais susijusiomis sumomis, taip pat norėdamas pagrįsti kitas aplinkybes, turi teisę per 30 dienų nuo patikrinimo akto įteikimo jam dienos pateikti rašytines pastabas dėl patikrinimo akto. Inspekcija pažymi, jog ta pati įstatymų leidėjo nustatyta formuluotė yra išdėstyta ir ginčo patikrinimo akto 25 psl., kuris pagal viešai prieinamą informaciją, Pareiškėjai registruotu paštu buvo įteiktas 2014-04-12, t. y. pastabų pateikimo terminą žinojo gavus patikrinimo aktą.

Inspekcija nurodo, kad tokia pati mokesčių administratoriaus pozicija buvo išdėstyta ir Kauno AVMI pateiktame 2014-06-05 rašte Nr. (6.3-04.7.2)-K-4902, kuriame buvo išdėstyta visa faktinė situacija, taikomos teisės normos ir teismų praktika, kadangi su rašte minimų teisės normų teisiniu kvalifikavimu ir taikoma teismų praktika Inspekcija sutinka, todėl papildomai šiame sprendime rašto turinio neatkartos.

Inspekcija papildomai pažymi, jog pastabų pateikimas ir jų nagrinėjimas, ar jų nepateikimas nustatytu terminu, mokėtoju papildomų mokesčių prievolių nesukelia. Pareiškėjos pateiktas pastabas ir skundą dėl Kauno AVMI sprendimo išnagrinėjo centrinis mokesčių administratorius.

Dėl delspinigių apskaičiavimo. Inspekcija išdėsto MAĮ 96 str. 1 dalyje įtvirtintus atvejus, kada skaičiuojami delspinigiai ir nurodo, kad patikrinimo akte buvo konstatuoti Pareiškėjos atlikti mokesčiai pažeidimai ir išdėstyta visa faktinė situacija, galutinė mokesčių prievolė mokesčių mokėtoju yra tvirtinama tik Kauno AVMI sprendimu, kurio metu MAĮ nustatyta tvarka yra apskaičiuojami delspinigiai už laikotarpį, kada mokesčių prievolė turėjo būti sumokėta, tačiau sumokėta nebuvo, ir skiriama bauda, atsižvelgiant į mokesčio pažeidimo dydį ir jo turinį. Inspekcija, įvertinusi visą byloje esančią medžiagą ir Pareiškėjos atliktus mokesčius pažeidimus, konstatuoja, jog Pareiškėjai delspinigiai apskaičiuoti ir baudos skirtos pagrįstai.

Pareiškėja nesutikimo dėl aritmetinio mokesčių prievolės apskaičiavimo, kuris yra išsamiai išdėstytas Kauno AVMI sprendimo 8-16 psl. (GPM) ir 16-17 psl. (PSD) neišreiškė, todėl papildomai šiuo klausimu Inspekcija nepasisakė.

Pareiškėja nesutinka su Inspekcijos sprendimu ir Mokesčių ginčų komisijos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Komisija) prašo jos skundą Inspekcijai perduoti nagrinėti iš naujo.

Pagal MAĮ 131 str. 1 dalį mokesčių mokėtojas turi teisę per 30 dienų nuo patikrinimo akto įteikimo jam dienos pateikti rašytines pastabas. Aktas buvo įteiktas siunčiant jį registruotu laišku, t. y. įteikimo diena laikoma penkta darbo diena einanti po mokesčių administratoriaus siunčiamos korespondencijos perdavimo paštui dienos (MAĮ 164 str. 3 d.). Laiškas su aktu paštui perduotas 2014-04-10 (antspaudas ant voko), todėl įteikimo diena – 2014-04-17. MAĮ 131 str. 1 dalyje nustatytas 30 dienų terminas pastaboms pateikti baigėsi 2014-05-17. Tuo tarpu Kauno AVMI sprendimą priėmė dar 2014-05-15. Taigi Kauno AVMI sprendimas priimtas neatsižvelgus į Pareiškėjos pastabas, kurias ji registruotu laišku išsiuntė 2014-05-15 (nepasibaigus pastabų pateikimo terminui). Inspekcija negalėdama pati šių pažeidimų pašalinti, galėjo priimti tik MAĮ 154 str. 4 d. 5 punkte numatytą sprendimą – pavesti Kauno AVMI priimti naują sprendimą. Be to, Inspekcijos sprendimas priimtas tiesiog perrašius Kauno AVMI sprendimą. Atsižvelgiant į tai Inspekcijos sprendimas negali būti laikomas teisėtu.

Inspekcijos sprendime taip pat liko neįvertintos toliau nurodomos aplinkybės.

1. Dėl iš A. R. pasiskolintų 60000 Lt pagal 2010-03-05 skolos raštelį. Apie skolinimosi fakto nebuvimą mokesčių administratorius sprendė remdamasis vien tik A. R. teiginiais, jog ši jokių pinigų Pareiškėjai neskolino. Pareiškėjos nuomone, A. R. taip elgtis turėjo akivaizdų interesą, nes jai su sutuoktiniu D. B. teko aiškinti mokesčių administratoriui dėl gaunamų pajamų šaltinių ir turimo turto kilmės. Pareiškėjos vertinimu, nurodytų asmenų patikrinimo medžiaga turėtų būti prijungta prie ginčo bylos. Pareiškėja teigia, kad tokio asmens paaiškinimų negalima laikyti objektyviais ir pakankamais pinigų skolinimo faktui paneigti. Pareiškėjos nuomone, Inspekcijos sprendime nustatytos jos 2010 metų apmokestinamosios pajamos, gautos iš nenustatytų šaltinių, yra mažintinos 30000 Lt.

2. Dėl motinos I. Š. pagal 2010-01-22 dovanojimo sutartį dovanotų 48000 Lt. Pareiškėja nesutinka, jog, kaip nustatė mokesčių administratorius, I. Š. galėjo dukrai padovanoti tik 20893 Lt. Pareiškėjos nuomone, vien ta aplinkybė, kad mokesčių administratorius neturi jokios informacijos apie I. Š. ir J. Š. turėtų talonų keitimą į litus 1993 metais, negali būti laikoma pakankamu pagrindu abejoti minėtų asmenų galimybėmis turėti santaupų iki 1993-07-09. Pirma, šie asmenys santaupas galėjo turėti ir kita valiuta. Antra, šių asmenų santaupos talonais buvo keičiamos mažesnėmis sumomis nei 3100 Lt ir ne per vieną kartą. Trečia, prezumpcijos jog bankai įpareigojamus vykdė tinkamai, įstatymas nenumato. Todėl spręsti apie minėtų asmenų turėtas santaupas 1993-07-09 datai vien tik pagal tai, jog

bankai nėra pateikę Inspekcijai informacijos apie tų asmenų pinigų, viršijančių 100 MGL (3100 Lt), keitimą, yra neteisinga. Ketvirta, I. Š. ir K. Š. visą gyvenimą dirbo, todėl vadovaujantis protingumo ir teisingumo kriterijais (MAĮ 8 str.), jų galimybė turėti 48000 Lt santaupas turėtų būti laikomos realiomis. Taigi Pareiškėjos 2010 metų apmokestinamosios pajamos iš nenustatytų šaltinių yra mažintinos 27107 Lt (48000-20893).

3. Dėl nekilnojamojo turto sandorių.

3.1 Dėl buto, esančio X g. 4-20, P. įsigijimo ir remonto darbų kainų.

3.1.1 Pareiškėja nebuvo nurodžiusi, kad 5000 L suma yra jos ir sutuoktinio realiai patirtos išlaidos remontuojant butą. Pareiškėja, atsakydama į jai pateiktą klausimą, yra nurodžiusi, kiek, jos vertinimu, tik kainavo kosmetinis buto remontas, kurį atliko sūnus. Pareiškėja savo sūnui už remonto darbus nemokėjo (jos paaiškinime nėra nurodyta kitaip), todėl jos pačios nurodyta buto remonto kaina buvo be jokio pagrindo priskirta jos 2009 m. išlaidoms. Taigi Inspekcijos sprendime nustatytos Pareiškėjos apmokestinamosios pajamos, gautos iš nenustatytų ir nežinomų šaltinių, mažintinos 2500 Lt suma.

3.1.2 Taip pat Pareiškėja nurodo, kad mokesčių administratorius, nustatinėdamas buto įsigijimo kainą, netinkamai taikė MAĮ 70 straipsnio nuostatas. Pareiškėja pažymi, kad dėl buto P E. D. nebuvo atsiradusi jokia mokesstinė prievolė, kad mokesčių administratoriui apskritai būtų reikėję nustatinėti tos prievolės dydį. Antra, buto įsigijimo kaina yra nurodyta notaro patvirtintoje ir nenuginčytoje, priskirtinoje *prima facie* įrodymams, sutartyje, todėl nėra pagrindo teigti, kad nėra galimybės nustatyti buto įsigijimo kainos įprastine tvarka. Jei tokia kaina, mokesčių administratoriaus vertinimu, neatitinka tikrosios, tai pastaroji turėjo būti nustatinėjama taikant MAĮ 69 straipsnyje įtvirtintą turinio viršenybės prieš formą principą. Tačiau ir šiam straipsniui taikyti nagrinėjamu atveju nebuvo faktinių prielaidų (mokesčių administratorius nenustatė E. D. mokesstinės naudos siekimo). Atsižvelgusi į nurodytas aplinkybes, Pareiškėja daro išvadą, kad buto įsigijimo kaina 81516 Lt nustatyta neteisėtai. Be to, tokia kaina nelaikytina atitinkančia protingumo ir teisingumo kriterijų (*Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2010-04-29 nutartis adm. byloje Nr. A⁴⁴²-635/2010*), nes ji buvo nustatinėjama remiantis ir nieko bendro su realios rinkos vertės nustatymu neturinčiais skelbimais portale *edomus.lt*. Šie skelbimai rodo tik subjektyvius butų P pardavėjų lūkesčius gauti jų pageidaujamą kainą (o ne jos realų gavimą). Tai reiškia, kad tokie duomenys negalėjo būti dėmeniu nustatant buto įsigijimo kainą (160903). Atsižvelgiant į tai, Pareiškėjos 2009 metų apmokestinamosios pajamos, gautos iš nežinomų šaltinių, yra mažintinos 20758 Lt (40758 Lt – 20000 Lt).

3.2 Dėl gyvenamojo namo, esančio C1 3-oji g. 26, C k., B sen., Vilniaus raj., įrengimo darbų kainos. Mokesčių administratorius netinkamai interpretavo Pareiškėjos nurodytus duomenis apie namo įrengimo darbų kainą. Pareiškėja nėra nurodžiusi, kad 40000 Lt suma yra realiai patirtos jos ir sutuoktinio išlaidos įrenginėjant namą. Pareiškėja yra nurodžiusi, kad tiek, jos vertinimu, tik kainavo namo įrengimo darbai, kuriuos atliko sūnus. Kadangi Pareiškėja savo sūnui už namo įrengimo darbus nemokėjo (jos paaiškinime nėra nurodyta kitaip), todėl jos pačios nurodyta namo įrengimo darbų kaina buvo be jokio pagrindo priskirta Pareiškėjos 2010 metų išlaidoms. Be to, šie darbai buvo atlikti 2011 metais (jos paaiškinime nėra nurodyta kitaip). Tikrintinas laikotarpis nuo 2008-01-01 iki 2010-12-31, todėl darbų atlikimo faktas apskritai negalėjo būti teisiškai reikšminga aplinkybe nustatinėjant Pareiškėjos apmokestinamasias pajamas. Atsižvelgiant į tai, nustatytos Pareiškėjos 2010 metų apmokestinamosios pajamos, gautos iš nežinomų šaltinių, yra mažintinos 20000 Lt suma.

Pareiškėja, atsižvelgdama į skundo 3.1.1, 3.1.2 punktuose nurodytas aplinkybes, nurodo, kad jos 2009 metų apmokestinamosios pajamos iš nenustatytų šaltinių iš viso mažintinos 23258 Lt (2500+20758) ir atitinkamai perskaičiuojami mokesčiai, t. y. GPM ir PSD įmokos, ir šių mokesčių delspinigiai.

Pareiškėja, atsižvelgdama į skundo 1, 2 ir 3.2 punktuose nurodytas aplinkybes, nurodo, kad jos 2010 metų apmokestinamosios pajamos iš nenustatytų šaltinių iš viso

mažintinos 77107 Lt (30000+27107+20000) ir atitinkamai perskaičiuotini mokesčiai, t. y. GPM ir PSD įmokos, ir šių mokesčių delspinigiai.

Komisija konstatuoja, kad Pareiškėjos skundas tenkintinas, skundžiamas Inspekcijos sprendimas naikintinas ir Pareiškėjos skundas perduotinas centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo. Kadangi atliktas ir Pareiškėjos sutuoktinio D. D. (mirė – 2012-04-29) mokestinis patikrinimas, šiame sprendime taip pat bus atsižvelgiama į Kauno AVMI Pareiškėjos sutuoktinio patikrinimo metu nustatytas aplinkybes (2014-04-08 patikrinimo aktas Nr.FR0680-269 ir 2014-04-14 pažyma Nr. (04.5)-FR0681-24).

Nagrinėjamas mokestinis ginčas kilo mokesčių administratoriui atlikus Pareiškėjos 2008-01-01–2010-12-31 laikotarpio mokestinį patikrinimą ir nustačius, kad šiuo laikotarpiu Pareiškėja (ir jos sutuoktinis) turėjo pajamų iš kitų mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių, kurių (*kitų pajamų*) nedeklaravo, mokėti į biudžetą priklausančių mokesčių nuo šių pajamų neapskaičiavo ir nesumokėjo. Patikrinimo metu mokesčių administratorius surinko duomenis ir informaciją apie Pareiškėjos (ir sutuoktinio) iki tikrintino laikotarpio pradžios (*iki 2008-01-01*) ne banke ir bankinėse sąskaitose turėtas lėšas, vertino I. D. individualios įmonės (buvusi E. D. firma) veiklą ir iš veiklos gautas pajamas, tikrintinu laikotarpiu Pareiškėjos bankinėse sąskaitose turėtas lėšas, su darbo santykiais gautas pajamas, taip pat gautas socialines išmokas, palūkanas už indėlius, vertino Pareiškėjos už automobilio pardavimą gautas pajamas, taip pat vertino Pareiškėjos pateiktą 2010-01-22 dovanojimo sutartį (*motina I. Š. dovanuoja Pareiškėjai 48000 Lt*) bei 2010-03-05 skolos raštelį (*A. R. skolino Pareiškėjai 60000 Lt*). Mokesčių administratorius taip pat analizavo Pareiškėjos sandorius įsigyjant nekilnojamąjį turtą ir šiam turtui įsigyti bei remontuoti Pareiškėjos patirtas išlaidas, taip pat vertino ir kitas Pareiškėjos patirtas pragyvenimo išlaidas. Surinktos informacijos pagrindu mokesčių administratorius ir nustatė, kad Pareiškėjos faktiškai patirtos išlaidos ginčo laikotarpiu viršijo jos iš mokesčių administratoriaus žinomų ir nustatytų šaltinių gautas pajamas. Atsižvelgdamas į nustatytas aplinkybes dėl Pareiškėjos faktiškai patirtų didesnių išlaidų, nei teisėtai gautos pajamos, apskaičiuojant Pareiškėjos mokesčių bazę 2008–2010 metų laikotarpiu, mokesčių administratorius taikė MAĮ 70 str. 1 dalies nuostatas, t. y. mokėtinus mokesčius apskaičiavo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą.

Mokesčių administratorius, vadovaudamasis CK normomis, reglamentuojančiomis sutuoktinių turto teisinį režimą (CK 3.87; 3.88; 3.109 str.), analizuodamas Pareiškėjos gautas pajamas bei patirtas išlaidas, atsižvelgė ir į Pareiškėjos sutuoktinio gautas pajamas, patirtas išlaidas ir piniginių lėšų likučius. Mokesčių administratorius nustatė, kad Pareiškėja gavo tokio dydžio kitas pajamas iš mokesčių administratoriui nežinomų šaltinių: 2008 m. – 20855 Lt (41710/2), 2009 m. – 58197 Lt (116394/2) ir 2010 m. – 50165 Lt (100329/2). Pareiškėjai apskaičiuota ir nurodyta sumokėti 28736 Lt GPM, 8710 Lt GPM delspinigius, 2874 Lt GPM baudą, 3492 Lt PSD įmokas, 1557 Lt PSD įmokų delspinigius ir 349 Lt PSD įmokų.

Pareiškėja skunde Komisijai nurodė argumentus dėl jos (ir sutuoktinio) ginčo laikotarpiu patirtų išlaidų dydžio, turėtų konkrečių pajamų šaltinių pagrįstumo bei procedūrinių pažeidimų, t. y. Komisijai Pareiškėja teikė motyvus dėl iš A. R. pasiskolintų 60000 Lt, iš motinos I. Š. dovanų gautų 48000 Lt, dėl patirtų išlaidų dydžio įsigyjant ir remontuojant nekilnojamąjį turtą ir dėl Kauno AVMI padarytų pažeidimų priimant 2014-05-15 sprendimą Nr. (04.5)-FR0682-279. Kadangi mokestinės bylos nagrinėjimo ribas nustato Pareiškėjos pareikšti konkretūs ir aiškūs reikalavimai, todėl Komisija, vertindama Inspekcijos sprendimo pagrįstumą, šiame sprendime ir pasisakys dėl Pareiškėjos skunde nurodytų konkrečių pajamų šaltinių ir patirtų išlaidų dydžio pagrįstumo.

1. Dėl iš A. R. pasiskolintų 60000 Lt pagal 2010-03-05 skolos raštelį. Komisija šiuo klausimu konstatuoja, kad Inspekcija pagrįstai nepripažino Pareiškėjos 2010 metais turėtomis pajamomis 60000 Lt sumos, kuriai pagrįsti Pareiškėja pateikė 2010-03-05 skolos raštelį. Iš byloje pateiktos minėto skolos raštelio kopijos matyti, kad A. R. skolina Pareiškėjai 60000 Lt dviem metams, draugišku susitarimu be procentų. Tačiau Pareiškėjos patikrinimo

metu A. R. (dabartinė pavardė – B) mokesčių administratoriui pateikė paaiškinimus, kad ji I. D. (Pareiškėjai) pinigų neskolino, su ja nėra pažįstama, dokumentuose, kuriuos I. D. pateikė inspekcijai, neatitinka jos parašai, rašto stilius. A. R. paaiškiniame taip pat paneigė bet kokias sąsajas su Pareiškėja. Atsižvelgiant į paminėtas aplinkybes, t. y. į tai, kad Pareiškėjos pateiktame skolos raštelyje nurodytas asmuo (skolintojas) paneigė ne tik patį pinigų skolinimo faktą, bet paneigė ir bet kokias sąsajas su Pareiškėja, konstatuotina, kad Pareiškėja 2010 metais turėjo 60000 Lt pajamų šaltinio (gautos paskolos) nepagrindė jokiais objektyviais duomenimis. Dėl Pareiškėjos skunde nurodyto argumento dėl A. R. (dabartinė pavardė – B) ir jos sutuoktinio atliekamo mokestinio patikrinimo Inspekcijos atstovas Komisijos posėdžio metu nurodė, kad informacijos apie minėtų asmenų mokestinį patikrinimą neturi. Atsižvelgiant į aukščiau nurodytas aplinkybes, Komisija konstatuoja, kad mokesčių administratorius pagrįstai minėtos paskolos (60000 Lt) nevertino kaip Pareiškėjos 2010 metais turėtų pajamų.

2. Dėl motinos I. Š. pagal 2010-01-22 dovanojimo sutartį Pareiškėjai dovanotų 48000 Lt. Pareiškėja mokesčių administratoriui nurodė, kad tikrinamuoju laikotarpiu yra gavusi dovanų piniginių lėšų, t. y. 48000 Lt iš mamos ir pateikė 2010-01-22 dovanojimo sutarties kopiją. I. Š. Kauno AVMI pateiktame 2012-09-18 paaiškiniame nurodė, kad dukrai I. D. gimimo dienos proga 2010-01-22 padovanojo 48000 Lt. Tačiau mokesčių administratorius, atlikęs I. Š. ir jos sutuoktinio J. Š. pajamų-išlaidų analizę, nustatė, kad sutuoktiniai 2009-12-31 datai galėjo turėti ne daugiau kaip 20893 Lt santaupų ne banke. Nurodytą nustatytą sumą (20893 Lt) mokesčių administratorius pripažino Pareiškėjos 2010 metais iš motinos dovanų gautomis lėšomis. Pareiškėja Komisijai nurodo, kad jos tėvai visą gyvenimą dirbo, todėl, vadovaujantis protingumo ir teisingumo kriterijais, tėvų galimybė turėti 48000 Lt santaupas turėtų būti laikoma realia.

Įvertinusi bylos medžiagą, Komisija daro išvadą, kad mokesčių administratorius surinko pakankamą kiekį faktinių duomenų (informacijos) apie Pareiškėjos tėvų gautas (turėtas) pajamas 1994–2009 metų laikotarpiu (*įvertintas lėšų likutis 1993-07-02 datai keičiant laikinuosius pinigus – talonus į litus, įvertintos abiejų sutuoktinių gautos pensijos (I. Š. senatvės pensininkė nuo 1985-02-01, K. Š. (mirė 2013-10-19) senatvės pensininkas buvo nuo 1998-01-01), sutuoktinių gautos kompensacijos už žemę, atkurtos santaupos, indėlių palūkanos*) ir pagrįstai nustatė, kad savo dukrai (Pareiškėjai) I. Š. 2010 metais galėjo padovanoti ne daugiau kaip 20893 Lt sumą. Tuo tarpu Pareiškėja, be savo teiginių, kad tėvai visą gyvenimą dirbo ir 2010 metais galėjo turėti 48000 Lt santaupas, nepateikė jokių objektyvių šias aplinkybes pagrindžiančių įrodymų. Pareiškėjos mokesčių administratoriui pateiktos tėvų darbo knygelių kopijos savaime neįrodo ginčo dovanojimo sutarties sudarymo datai tėvų turėtų 48000 Lt dydžio santaupų ne banke, t. y. Pareiškėja nepateikė konkrečių įrodymų, kad jos tėvai iš tiesų tokio dydžio sumą būtų gavę ir ja disponavę 2010-01-22 dovanojimo sutarties sudarymo metu. Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad šiuo konkrečiu atveju Pareiškėja, nors ir išdėstė tam tikrus argumentus, tačiau nepateikė objektyvių įrodymų savo teiginiams pagrįsti. Taigi Komisija neturi pagrindo nepripažinti ar kitaip vertinti mokesčių administratoriaus pateiktų įrodymų dėl 2009-12-31 datai Pareiškėjos motinos I. Š. turėtų grynųjų pinigų sumos (20893 Lt) dydžio ir būtent tokios sumos dovanojimo Pareiškėjai.

Dėl nekilnojamojo turto sandorių.

3.1 Dėl buto, esančio X g. 4-20, P (butas P), įsigijimo ir remonto darbų kainų. Nustatyta, kad pagal 2009-07-17 pirkimo-pardavimo sutartį Pareiškėja iš sutuoktinių M. T. ir D. M. įsigijo butą P (26,33 m³ bendro ploto, 0 (nuliniam) aukšte, rūsio, šildymo, dujų, viryklės nėra, vidutinė rinkos vertė – 76400 Lt. Ši vertė nustatyta (VĮ „Registrų centras“) 2009-07-15). Pirkimo-pardavimo sutartyje nurodyta pardavimo kaina – 40000 Lt. Kaip nurodė Inspekcija, už minėtą nekilnojamąjį turtą Pareiškėja sumokėjo pardavėjams iki sutarties pasirašymo. Tačiau mokesčių administratorius, įvertinęs patikrinimo metų nustatytą faktą, kad Pareiškėja (kartu su sutuoktiniu) neturėjo pakankamai įstatymų nustatyta tvarka apmokestintų pajamų patiriamoms išlaidoms pagrįsti, padarė išvadą, kad nekilnojamojo turto

(buto P) pirkimo sandoris tikslingai sudarytas mažesne rinkos verte. Atsižvelgęs į šią aplinkybę, Pareiškėjos išlaidas šiam butui įsigyti ir tuo pačiu mokesčių bazę mokesčių administratorius apskaičiavo vadovaudamasis MAĮ 70 straipsniu ir taikydamas Mokesčių apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių 6.3.6 punkte nurodytą ekonominių modelių metodą. Tokiu būdu mokesčių administratorius nustatė, kad Pareiškėja kartu su sutuoktiniu patyrė 81516 Lt dydžio išlaidas, o Pareiškėja – 40758 Lt (81516 Lt / 2) dydžio išlaidas ginčo butui P įsigyti.

Komisija neginčija mokesčių administratoriaus teisės, mokesčių mokėtojams apskaičiuojant mokėtinus mokesčius, taikyti MAĮ 70 straipsnio ir Mokesčių apskaičiavimo pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą taisyklių nuostatas, kas nagrinėjamu atveju ir buvo padaryta. Tačiau Komisija, įvertinusi byloje esančius įrodymus ir nustatytas aplinkybes, konstatuoja, kad mokesčių administratorius nepagrįstai už tikrintiną laikotarpį (2008–2010 m.) apskaičiuodamas mokėtinus mokesčius pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą, Pareiškėjos patirtas išlaidas buto P įsigijimui nustatė pagal taisyklių 6.3.6 punkte nurodytą ekonominių modelių metodą.

Tikroji rinkos kaina – suma, už kurią gali būti apsieista turtu arba kuria, sudarius tiesioginį sandorį, gali būti įskaitytas nepriklausomų ir ketinančių pirkti arba parduoti asmenų tarpusavio įsipareigojimas (GPMĮ 2 str. 20 p.). Rinkos vertė – apskaičiuota pinigų suma, už kurią galėtų būti parduotas turtas vertinimo dieną, sudarius tiesioginį komercinį sandorį tarp norinčių turtą parduoti ir norinčių turtą pirkti asmenų po šio turto tinkamo pateikimo į rinką, jeigu abi sandorio šalys veiktų dalykiškai, be prievartos ir nesąlygojamos kitų sandorių bei interesų (Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 2 str. 10 p.). Iš pateiktų tiek tikrosios rinkos kainos, tiek rinkos vertės sąvokų turinio matyti, kad tai yra tam tikra pinigų suma (atlygis), už kurią sandorio sudarymo dieną turtas perkamas (parduodamas) tarp nesusijusių (nepriklausomų) sandorio šalių ir šie sandoriai sudaromi ne dėl kokių nors kitų sandorių įtakos ar kitų interesų. Taigi pagrindinis kriterijus, lemiantis, jog turtas perleidžiamas už tikrąją rinkos kainą, yra tai, kad sandorio šalys, perleisdamos turtą, turi būti nepriklausomos ir veiktų neįtakojamos jokių aplinkybių, kurios galėtų iškreipti tikrąją sandorio kainą.

Nagrinėjamu atveju mokesčių administratoriui kilo abejonių dėl Pareiškėjos įsigyto buto P tikrosios rinkos kainos (ji buvo mažesnė nei rinkos vertė, kurią nustatė VĮ Registrų centras) tik todėl, kad tikrintinu 2008–2010 metų laikotarpiu Pareiškėja neturėjo pakankamai įstatymų nustatyta tvarka apmokestintų pajamų patiriamoms išlaidoms pagrįsti. Tačiau mokesčių administratorius, be 2009-07-17 pirkimo-pardavimo sutartyje nurodytos VĮ Registrų centro nustatytos parduodamo buto vidutinės rinkos vertės, nepateikė (nesurinko) jokių įrodymų ir nenustatė aplinkybių, kad Pareiškėja ir ginčo sklypų pardavėjai, susitarę parduoti turtą už pirkimo-pardavimo sutartyse nurodytą kainą (40000 Lt), ginčo butą pardavė už kitokią (didesnę) kainą, t. y. mokesčių administratorius nesurinko jokių tiesioginių įrodymų apie ginčo buto P pardavėjams sutuoktiniams M. T. ir D. M. Pareiškėjos sumokėtą kitokio dydžio sumą, nei nurodyta 2009-07-17 pirkimo-pardavimo sutartyje (40000 Lt). Taigi mokesčių administratorius šiuo konkrečiu atveju neturėjo pakankamo pagrindo konstatuoti, kad Pareiškėja butą P 2009 metais įsigijo ne už rinkos kainą, t. y. už didesnę kainą, negu nurodyta pirkimo-pardavimo sutartyje.

Dėl MAĮ 70 str. taikymo pagrįstumo Komisija pažymi, kad šis straipsnis yra taikomas tais atvejais, kai mokesčių mokėtojas nevykdo arba netinkamai vykdo savo pareigas apskaičiuoti mokesčius, bendradarbiauti su mokesčių administratoriumi, tvarkyti apskaitą, saugoti apskaitos ar kitus dokumentus ir dėl to mokesčių administratorius negali nustatyti mokesčių mokėtojo mokesstinės prievolės dydžio įprastine, tai yra atitinkamo mokesčio įstatyme nustatyta tvarka. Tokiu atveju mokesčių administratoriui suteikta teisė atitinkamą mokesťį apskaičiuoti pagal mokesčių administratoriaus įvertinimą. Kokiais atvejais tai turėtų būti padaryta, apibrėžta Taisyklėse. Mokesťį apskaičiuoti pagal įvertinimą mokesčių administratorius turi teisę tik tada, kai nustatomas bent vienas faktas ar aplinkybė, nurodyta Taisyklių 4 punkte.

Nagrinėjama atveju mokesčių administratorius konstatavo, kad Pareiškėjos kartu su sutuoktiniu veiksmai atitiko vieną iš Taisyklių 4 punkto reikalavimą, t. y. 4.1 punkto reikalavimus – kai mokesčių mokėtojo turto vertė ir / ar asmeninės išlaidos per atitinkamą laikotarpį viršijo gautas teisėtas pajamas.

Tačiau, kaip minėta, mokesčių administratorius nepaneigė aplinkybės, kad Pareiškėja (su sutuoktiniu) už butą P sumokėjo tokią sumą, kuri atitinka pirkimo-pardavimo sutartyje nurodytai įsigijimo kainai, t. y. vien mokesčių administratoriaus surinkti įrodymai dėl apskritai tikrintinu laikotarpiu Pareiškėjos patirtų didesnių išlaidų, nei gautos teisėtos pajamos, nepatvirtina, kad Pareiškėja 2009 metais patyrė didesnes išlaidas butui P įsigyti. Taigi Komisija daro išvadą, kad dėl šio sandorio specialaus mokesčių bazės apskaičiavimo būdo taikyti nebuvo būtinybės. Mokesčių administratorius galėjo ir privalėjo vadovautis 2009-07-17 pirkimo-pardavimo sutartyje nurodyta kaina 40000 Lt ir būtent tokio dydžio išlaidas pripažinti Pareiškėjos kartu su sutuoktiniu patirtomis išlaidomis (*Pareiškėjos patirtos išlaidos butui P įsigyti sudarytų 20000 Lt (40000/2)*). Atsižvelgdama į nustatytas aplinkybes, Komisija konstatuoja, kad Inspekcijos sprendimas šioje dalyje yra nepagrįstas. Tačiau Komisija pati perskaičiuoti Pareiškėjai mokėtinų mokesčių negali, nes Komisijai mokesčių administravimo funkcija pagal MAĮ nuostatas nėra priskirta. Atsižvelgdama į tai, Komisija konstatuoja, kad Inspekcijos sprendimas šia apimtimi naikintinas ir Pareiškėjos skundas perduotinas centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo, t. y. Inspekcijai pavedama perskaičiuoti Pareiškėjai mokėtinus mokesčius (GPM ir PSD įmokos) bei su jais susijusias sumas už 2009 metus, sumažinus Pareiškėjos patirtas išlaidas (tuo pačiu sumažinus turėtas pajamas iš nenustatytų šaltinių) buto P įsigijimui nuo 40758 Lt (81516 Lt / 2) iki 20000 Lt (40000 Lt / 2).

Pareiškėja Komisijai ginčija ir mokesčių administratoriaus nustatytą Pareiškėjos patirtų išlaidų dydį remontuojant tiek minėtą butą P (2009 m.), tiek gyvenamąjį namą, esantį C1 3-oji g. 26, C k., B sen., Vilniaus raj. (2010 m.). Mokesčių administratorius, atsižvelgęs į Pareiškėjos 2012-03-20 paaiškinime nurodytą aplinkybę, kad kosmetinis buto remontas kainavo apie 5000 Lt, o minėto gyvenamojo namo Vilniaus raj. įrengimas kainavo apie 40000 Lt, būtent šias Pareiškėjos nurodytas sumas ir pripažino Pareiškėjos ir jo sutuoktinio patirtomis išlaidomis (*Pareiškėjos patirtomis išlaidomis 2009 m. pripažinta 2500 Lt suma (5000 Lt / 2) ir 2010 m. – 20000 Lt suma (40000 Lt/2)*). Komisija neturi pagrindo kitaip vertinti mokesčių administratoriaus nustatytą aplinkybių būtent dėl 2500 Lt sumos ir 20000 Lt sumos pripažinimo Pareiškėjos buto P patirtomis remonto ir minėto gyvenamojo namo patirtomis įrengimo išlaidomis. Komisija pažymi, kad šiuo atveju labiau pasitikima pirminiais Pareiškėjos paaiškinimais, nes jiems (jų turiniui) neturi įtakos laiko bei kitos aplinkybės, be to, Pareiškėja, be savo teiginių, nepateikė jokių įrodymų, pagrindžiančių kitokią buto remonto ar namo įrengimo darbų kainą.

Dėl Pareiškėjos vietos mokesčių administratoriui (Kauno AVMI) pateiktų pastabų dėl patikrinimo akto. Pareiškėjos nuomone, Kauno AVMI nepagrįstai sprendimą Nr. (04.5)-FR0682-279 dėl patikrinimo akto tvirtinimo priėmė 2014-05-15, nes 2014-05-15 datai dar nebuvo pasibaigęs MAĮ 131 str. 1 dalyje nustatytas 30 dienų nuo patikrinimo akto įteikimo mokesčių mokėtojui terminas pastaboms dėl patikrinimo akto pateikti. Su tokia Pareiškėjos pozicija nesutiktina. Iš byloje pateikto Kauno AVMI 2014-06-15 rašto Nr. (6.3.04.7.2)-K-4902 matyti, kad Pareiškėjai registruotu paštu patikrinimo aktas įteiktas 2014-04-12 (Lietuvos pašto įteikimo pranešimas). Taigi Kauno AVMI sprendimo Nr. (04.5)-FR0682-279 priėmimo datai, t. y. 2014-05-15, MAĮ 131 str. 1 dalyje nustatytas minėtas 30 dienų terminas pastaboms dėl patikrinimo akto pateikti jau buvo pasibaigęs. Be to, kaip nurodė Inspekcija, Pareiškėjos pateiktos pastabos kartu su skundu dėl Kauno AVMI sprendimo buvo išnagrinėtos ginčijamame sprendime.

Atsižvelgdama į aukščiau nustatytas aplinkybes, Komisija nurodo, kad nors mokesčių administratorius Pareiškėjos patirtų išlaidų dydį neteisingai nustatė tik už 2009 metus (ir Pareiškėjos turėtų pajamų dydį iš nenustatytų šaltinių), tačiau Inspekcijos

sprendimas naikintinas ne tik toje dalyje, bet visa apimtimi, ir Pareiškėjos skundas perduotinas centriniam mokesčių administratoriui nagrinėti iš naujo, nes perskaičius Pareiškėjos turėtų pajamų dydį iš nenustatytų šaltinių už 2009 metus, gali keistis Pareiškėjos turėtų pajamų likučiai 2010-01-01 datai ir tuo pačiu mokėtinų mokesčių dydis už 2010 metus, o su mokėtiniais mokesčiais susijusių sumų dydis – už visą tikrintiną laikotarpį.

Mokestinių ginčų komisija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, vadovaudamasi Mokesčių administravimo įstatymo 155 str. 4 dalies 2 ir 5 punktais, n u s p r e n d ž i a:

Panaikinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos 2014-07-10 sprendimą Nr. 68-134 ir I. D. skundą centriniam mokesčių administratoriui perduoti nagrinėti iš naujo.

Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 1, 3 ir 4 dalis mokesčių mokėtojas, nesutinkantis su Mokestinių ginčų komisijos sprendimu, turi teisę šį sprendimą apskusti Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102 Vilnius). Pagal Mokesčių administravimo įstatymo 159 str. 2 dalį apskusti Mokestinių ginčų komisijos sprendimą taip pat turi teisę centrinis mokesčių administratorius, tačiau tik tuo atveju, kai centrinis mokesčių administratorius ir Mokestinių ginčų komisija, spręsdami mokestinį ginčą (arba mokestinio ginčo metu), skirtingai interpretavo įstatymų ar kito teisės akto nuostatas. Skundas Vilniaus apygardos administraciniam teismui turi būti paduodamas ne vėliau kaip per 20 dienų po Mokestinių ginčų komisijos sprendimo įteikimo dienos.

Komisijos pirmininkas

Steponas Vytautas Jurna

Komisijos nariai

Rasa Stravinskaitė

Edita Veršeliene

Lina Vosyliene